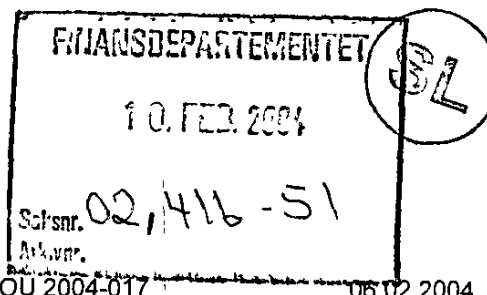

Finansdepartementet
Skattelovavdelingen
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Deres ref 02/416 SL til/KR

Vår ref OU 2004-017 06 02 2004

Høring om utlevering av opplysninger fra folkeregisteret

Norsk Presseforbund (NP) er fellesorganet for norske medier (trykt presse, radio, tv og internettpublikasjoner) i etiske og redaksjonelt faglige spørsmål. Vi viser til departementets høringsbrev av 05.11.2003 om utlevering av opplysninger fra folkeregisteret.

1. Pressens behov for folkeregisteropplysninger

Departementet understreker innledningsvis at det har skjedd en utvikling med hensyn til behovet for informasjon som gjør det aktuelt med en ny vurdering av hvilke formål folkeregisteret skal tjene. Behovet ved undersøkende journalistisk virksomhet nevnes imidlertid ikke, selv om dette idag er uomtvistelig. Vi minner om departementets egne brev til Skattedirektoratet av 06.01.1994, der det uttrykkelig presiseres at *"ved fortolkningen legger departementet vekt på at undersøkende journalistikk ikke bare er ønskelig, men også har et rettslig vern i vårt samfunn"*. Dette er også senere blitt lagt til grunn av Sivilombudsmannen i sak 98-0022.

Når regelverket på området skal klargjøres, må det derfor tillegges betydelig relevans og vekt at nøkkelopplysninger om enkeltpersoner er viktig for å drive god, undersøkende journalistikk.

2. Modell 1 – Generell adgang til enkelte opplysninger fra folkeregisteret for alle

2.1 Generelt

Vi støtter forslaget til modell 1, men med visse justeringer. Vi mener dette vil gi den mest åpne, demokratiske og brukervennlige løsningen på folkeregisterets fremtidige funksjon som informasjonsbase.

2.2 Hvilke opplysninger folkeregisteret skal gi allmennheten adgang til

Vår første justering av modell 1, gjelder hvilke opplysninger folkeregisteret skal gi allmennheten adgang til. Slik forslaget nå foreligger, neglisjerer departementet fullstendig den generelle forvaltningsrettslige taushetspliktbestemmelsen i forvaltningsloven § 13, og lager sine egne prinsipper om hvilke typer personopplysninger som allmennheten ikke skal ha adgang til. Og dette til tross for at departementet selv understreker at *"de aktuelle opplysningene isolert sett ikke er av en slik art at de egner seg for å avsløre svært personlige/intime forhold"*.

Vi har forståelse for at hensynet til et effektivt vern av trusselutsatte personer, tilsier at opplysninger om sperret adresse ikke skal utleveres. Ingen sterke allmennlegitime hensyn tilsier offentliggjøring av slik sensitiv opplysning.

Øvrige opplysninger, som for eksempel statsborgerskap og sivilstand, kan imidlertid ikke bidra til å utlevere eller skade en person i allmennhetens øyne. De er derfor ansett å gjelde mer nøytrale personalia, som i henhold til forvaltningsloven § 13 annet ledd, ikke skal regnes som personlige forhold etter taushetspliktsregelen. Vi stiller oss derfor uforstående til departementets påstand om at "[d]et har fra flere hold vært hevdet at ikke-taushetsbelagte opplysninger fra folkeregisteret misbrukes for å skaffe ytterligere informasjon om en person fra andre kilder", og at folkeregisteret etter modell 1 derfor kun skal gi ut opplysninger om navn, fødested, fødselsdato, adresse og eventuell dødsdato.

Det er – og bør fortsatt være – et bærende prinsipp at det må påvises klare, om enn hypotetiske skadevirkninger, for å kunne begrense åpenhetsprinsippet. I høringsnotatet har ikke departementet engang påvist de hypotetiske skadevirkningene ved å gi adgang til alle ikke-taushetsbelagte opplysninger fra folkeregisteret. Det eneste som fremsettes er en ikke-dokumentert påstand om at det eksisterer "en misbruksfare". På denne spinkle bakgrunn ønsker departementet å gripe direkte inn i informasjonsfriheten. Et system som innfører forhåndssensur eller sensur ved kilden, og som innebærer at staten intervenerer før ytringene i det hele tatt når fram til tiltenkte mottaker, oppfattes som en særlig uheldig form for sanksjon mot ytringer og er prinsipielt uønsket i et åpent, demokratisk samfunn. Mediene blir stanset før de i det hele tatt får startet sin oppgave som offentlig vaktbikkje. Argumenter om "misbruk" kan likeledes benyttes på nær sagt all offentlig informasjon. Dersom slike argumenter skulle få gjennomslag, vil det kunne brukes mot hele offentlighetsprinsippet. Ingen ser vel for seg en slik utvikling.

Hvis pressefolk ikke gis adgang til personnummer, vil dette også medføre at de vil få problemer med å skaffe opplysninger fra Brønnøysundregisteret. Her kreves blant annet personnummer for å få innsyn i ektepakter, rolleutskrifter eller heftelser som ender hos namsmannen. Slik informasjon er naturligvis viktig for den journalistiske virksomhet, og pressen har et "saklig behov" for et slikt identifikasjonsmiddel etter personopplysningsloven § 12.

Vi mener derfor modell 1 må justeres, slik at folkeregisteret tar utgangspunkt i den generelle forvaltningsrettlige taushetspliktbestemmelsen i forvaltningsloven § 13, i avgjørelsen av hvilke opplysninger allmennheten skal gis adgang til.

2.2 Gebyrbelagt utlevering

Vår andre justering til modell 1, gjelder forslaget om at utleveringen i en slik modell bør gebyrbelegges. Også her neglisjerer departementet fullstendig det generelle forvaltningsrettlige grunnprinsippet om at enhver som utgangspunkt skal kunne utøve innsynsretten uten å måtte betale for den. Dette gjelder også i tilfeller der forvaltningsorganet blir påført direkte kostnader i forbindelse med utleveringen, noe som ikke er tilfelle for folkeregisteret.

Skal utlevering av folkeregisteropplysninger gebyrbelegges, vil dette også medføre at det brukes mye ressurser for å behandle henvendelser om utlevering. Og dette til tross for at departementet selv understreker at dagens ordning medfører "en uforholdsmessig ressursbruk" som departementet finner "uheldig".

Vi mener derfor modell 1 må justeres, slik at folkeregisteropplysninger utleveres gratis.

Med vennlig hilsen
for NORSK PRESSEFORBUND

Ina Cath. Lindahl
Ina Cath Lindahl
organisasjonssekretær